

Olimpiyat Oyunları'nda Sporcu Devşirilmesi

Transfer of Allegiance in the Olympic Games

Derleme Makale

Irmak HÜRMERİÇ ALTUNSÖZ, Settar KOÇAK
Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü

ÖZ

Farklı bir ülkede doğmuş, ancak başka bir ülke vatandaşlığına geçerek, vatandaşlığına geçtiği ülkeyi temsil eden sporculara "devşirme sporcular" denilmektedir. Yetenekli ve başarılı sporcuların devşirilmesi küreselleşen dünyada bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle, Olimpiyat Oyunları'nda sayıca çok karşılaştığımız devşirme sporcular, spor kamuoyunda bir çok tartışmaya neden olmaktadır. Ancak, devşirme sporcular ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazın araştırıldığında, konu ile ilgili bir çok gazete haberi veya makale bulunsa da bilimsel tabanlı çalışmaların sayıca az olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'de ve Dünya ülkelerinde tarihsel süreçte devşirme sporcuların yeri ve önemi, ayrıca devşirme sporcuların Olimpiyat Oyunları'na etkisi betimsel tarama modeli kullanılarak araştırılmıştır. Bunun için, a) devşirme kavramı ve tarihsel gelişimi, b) devşirme sporcular için uygulanan kanun ve yönetmelikler, c) Dünya ülkelerinde ve Türkiye'de tarihsel süreçte devşirme sporcuların yeri ve önemi, ve d) devşirme sporcuların Olimpiyat Oyunları'na etkisi konu başlıkları incelenmiştir. Gelecekte sporcu devşirilmesinin daha sağlıklı, adaletli ve uygun yapılması için bu tür çalışmaların yapılması ve doğru politikaların oluşturulması gerekliliği ortaya konulmuştur. Ayrıca, Türkiye açısından, sadece devşirme sporculara bağlı başarı getirecek politikalar oluşturulmasının

ABSTRACT

Athletes who are born in a different country but who pass and represent citizenship of another country are called as "transfer of allegiance of athletes". The recruitment of talented and successful athletes is an emerging reality in the globalizing world. Particularly, these athletes that we encountered high numbers in the Olympic Games cause debate in the sports area. When national and international literature was investigated, many newspaper reports and/or articles about the transfers of allegiance of athletes can be found. However, there are limited scientific based studies on the subject. Therefore, the purpose of this study was two-fold: a) to examine the role of transfer of allegiance among the athletes in the world and in Turkey and b) to examine the effects of changing allegiance of athletes on the Olympic Games. Descriptive research methodology was used to examine a) the historical development of transfers of allegiance in the Olympic Games, b) the laws and regulations for transfers of allegiance, c) the role of changing allegiance of athletes in the world and in Turkey, and d) the effects of transfers of allegiance of athletes on the Olympic Games. It is revealed that the number of studies should be increased to produce appropriate policies related to transfers of allegiance. In addition, it is wrong to develop policies only depending on transfers of allegiance. Instead of

yanlış olduğu, bunun yerine alt yapıya önem verilerek kendi sporcularımızın yetiştirilmesi için eylem planlarının oluşturulması ve spor kültürünün yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler

Spocu devşirilmesi, Olimpiyat Oyunları, Sporda başarı

GİRİŞ

Uluslararası şampiyonalar ve yarışmalar ülkelerin spor alanında kendilerini gösterdikleri ve aldıkları başarılar ile prestij kazandıkları arenalardır. Ülkelerin birbirleriyle rekabet ettiği çok farklı spor organizasyonları bulunmaktadır. Bu organizasyonlara Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa şampiyonaları, Dünya Üniversite yaz ve kış oyunları, Formula 1, Avrupa Gençlik ve Olimpik Oyunları örnek gösterilebilir. Özellikle Olimpiyat Oyunları Dünya Futbol Şampiyonası'ndan sonra en fazla ilgi gösterilen ve seyirci çeken organizasyondur. 2016 yılında Brezilya'nın Rio de Janeiro kentinde düzenlenen 31. Yaz Olimpiyat Oyunlarına toplam 205 ülke ve 11303 sporcu (% 45'i kadın) katılmıştır.

Olimpiyat Oyunları ülke tanıtımları için ülkelere önemli bir fırsat sağladığından, ülkeler bu tür organizasyonlarda kendilerini en iyi şekilde temsil edebilecek sporcuları yetiştirebilmek için büyük çaba harcarlarken, aynı zamanda başarılı sporcuları kendi ülke vatandaşlığına geçirecekleri kendi takımlarını iyice güçlendirmek istemektedirler. Son zamanlarda uluslararası spor organizasyonlarında bu tür sporcularla çokça karşılaşmaktadır (Holmes ve Storey, 2011). Farklı bir ülkede doğmuş, ancak başka bir ülke vatandaşlığına geçerek, vatandaşlığına geçtiği ülkeyi temsil eden sporculara "Devşirme Sporcular" denilmektedir.

Yetenekli ve başarılı sporcuların devşirilmesi küreselleşen dünyada bir gerçeklik olarak karşımıza çıkmaktadır (Shachar, 2011). Sayıca çok karşılaştığımız devşirme sporcular, spor kamuoyunda bir çok tartışmaya neden olmaktadır. Ülkeler arasındaki sporcu alışverişi spor ticaretine katkı sağlarken, bazılarına göre devşirilmiş

this, appropriate action plans should be promoted to develop infrastructure and training opportunities for our athletes. Furthermore, sports culture in our country should be encouraged.

Key Words

Transfers of allegiance, Olympic Games, Success in sports

sporcular ile duygusal bağlamda hiç bir bağ kurulamadığı ve bunun da milliyetçilik duygusunu azalttığı savunulmaktadır. Sporcu devşirme sistemini çok kullanan ülkelerin kanunlarla veya yabancı düşmanlığı ile mücadele ettiği de belirtilmektedir (Maguire ve diğ., 2002). Buna ek olarak, devşirilen sporcuların yeni bir kültüre adapte olmasının zaman aldığı da tartışılan diğer bir konudur. Karen ve Washington (2015)'e göre fakir ülkelerin yıldız sporcularının transfer edilmesi, o ülkelerin spor kültürünü zayıflatmaktadır. Bu durum zengin ve fakir ülkeler arasındaki eşitsizliği iyice artırmaktadır ve haksız rekabete neden olmaktadır (Karen ve Washington, 2015).

Haksız rekabet tartışması Türkiye'deki devşirme sporcular içinde geçerlidir. Örneğin, 2016 Avrupa Atletizm Şampiyonası'nda Türkiye'nin devşirme sporcular ile kazanmış olduğu dört altın, beş gümüş, 3 bronz madalyası bulunmaktadır ve Türkiye şampiyona sıralamasında 4. sırada yer almıştır. Kazanılan bu 12 madalyanın 8'i Türk vatandaşlığına geçirilmiş devşirme sporcular (Kenyalı, Kübalı, Azeri ve Jamaikalı sporcular) ile kazanılmıştır. Bundan dolayı Türkiye bir çok ülke tarafından eleştirilmiştir. Özellikle İngiliz Telegraph Gazetesi konu ile ilgili ağır eleştirilerde bulunmuştur (Bloom, 2016). Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği (IAAF), son şampiyonada sayıca fazla olan devşirme sporculardan dolayı, kendi kurallarını gözden geçirmek ve bu konuda daha sıkı tedbirler almak için kendi yönetmeliğini gözden geçireceğini belirtmiştir (Harris, 2016).

2016 yılında gerçekleştirilen 31. Olimpiyat Oyunları'na katılan birçok ülkenin kafilesinde de devşirme sporcular bulunmaktadır. Amerika

Birleşik Devletleri (ABD), Almanya, Azerbaycan, Bahreyn, Brezilya, Kanada, Katar ve Türkiye, Olimpiyat Oyunları'nda devşirme sporcular ile farklı branşlarda başarı elde etmek isteyen ülke örneklerindedir. Devşirme sporcu örneklerinin dünyada bu kadar yaygın olması ve Türkiye'de de devşirme sporcu sayısının günden güne artması bu konu hakkındaki güncel durumun araştırılmasının gerekliliğini göstermektedir.

Ancak, devşirme sporcular ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazın araştırıldığında, konu ile ilgili bir çok gazete haberi veya makale bulunsa da bilimsel tabanlı çalışmaların sayıca az olduğu görülmektedir. Eldeki veriler doğrultusunda devşirme sporcuların durumlarının incelenmesi ve genel durumun ortaya konması, özellikle ulusal alanyazına yapacağı katkılardan dolayı önem taşımaktadır. Bu bilgilerin ışığında; bu çalışmanın amacı, Dünya ülkelerinde ve Türkiye'de tarihsel süreçte devşirme sporcuların yeri ve öneminin değerlendirilmesi, ve aynı zamanda devşirme sporcuların Olimpiyat Oyunları'na etkisinin araştırılmasıdır.

YÖNTEM

Bu çalışmada "devşirme kavramı ve tarihsel gelişimi", "devşirme sporcular için uygulanan kanun ve yönetmelikler", "Dünya ülkelerinde ve Türkiye'de tarihsel süreçte devşirme sporcuların yeri ve önemi", ve "devşirme sporcuların Olimpiyat Oyunları'na etkisi" araştırılmıştır. Özellikle Türkiye'nin katıldığı ilk Olimpiyat Oyunları'ndan (1924) günümüze olan süreç araştırılmıştır. Bu konuların araştırma yöntemi betimsel tarama modeli kullanılarak alanyazın taraması gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın amacı için çeşitli ulusal ve uluslararası bilimsel veri tabanları (Tübitak ULAKBİM Dergipark ve EBSCOhost Online Research Databases g.b.) ve basın yayın organlarının web siteleri, resmi gazeteler, ulusal ve uluslararası federasyonların resmi web siteleri, kalkınma planları, ilgili kanun ve yönetmelikler incelenmiştir.

Devşirme Kavramı ve Tarihsel Gelişimi

Sporcu devşirilmesinin tarihi eskiye dayanmaktadır. Sheinin (2014) ve Mills (2016)'in ifade etti-

ğine göre 1920'li ve 1930'lu yıllarda, sporcu devşirilmesi ile ilgili örnekler İngiltere ve ABD'de rastlanılmaktadır. İngiltere'nin buz hokeyi takımının çoğu Kanadalı sporculardan oluşmaktaydı ve 1936 yılında bu takım (13 kişiden 9'u Kanadalı) Olimpiyat Oyunları'nda altın madalya kazanmıştır. Amerika Birleşik Devletleri'nin de 1920'li ve 1930'lu yıllarda Kanada'dan buz hokeyi oyuncusu devşirdiği belirtilmektedir (Mills, 2016). Yıllar içinde sporcu devşirmesi farklı ülkelerde yaygınlaşmaya başlamış ve özellikle son yıllarda bu konuda bir artış görülmektedir.

Devşirme "asker yetiştirilmek üzere Yeniçeri Ocağına alınacak çocukları seçip toplama işi" ya da "devşirme işi" olarak tanımlanmaktadır (tdk.gov.tr). Devşirme sporcu ise yabancı ülkelere transfer edilip, transfer eden ülkenin vatandaşlığına geçirilerek ulusal ve uluslararası yarışmalarda o ülkeyi temsil eden sporcular olarak tanımlanmaktadır. İngilizce'de bir çok terim devşirme sporcular için kullanılmaktadır. Bunlar: "passport swap", "transfer of allegiance", "brawn drain", "muscle drain" veya "nation shopping" terimleridir. Bazı kaynaklara göre de "passport olympians" ve "olympic carpetbaggers" bu oyuncular için kullanılan diğer terimlerdendir (Sheinin, 2014). Araştırmacılar spor alanındaki sporcu transferinin veya başka bir deyişle sporcu göçünün (sport labour migration) üç formda olduğunu belirtmektedirler: ülke içinde, kıta içinde ve kıtalar arası (Maguire ve diğ., 2002; Sage, 2010). Genelde sporcu devşirilmesi kıta içinde veya kıtalar arasında görülmektedir.

Devşirme sporcular genellikle sporda daha önce başarı göstermiş, yada başarı gösterme potansiyeli yüksek olan sporculardan seçilmektedir. Devşirilen sporcuların başka ülke vatandaşlığına geçme nedenleri olarak, ailevi nedenler (evlilik, anne veya babanın başka ülke vatandaşı olması), kendi ülkelerindeki ekonomik zorluklar, finansal açıdan gelir elde etmek, daha iyi bir eğitim alabilmek, antrenman olanaklarını iyileştirmek veya kendi ülkesinde başarılı sporcu sayısı fazla olduğu ve Olimpiyat Oyunları'na gidemeyeceği için başka bir ülkenin vatandaşlığına geçtikleri görülmektedir (Litke, 2016;)

Litke'ye göre (2016) bazı sporcular ailelerinden gelen soydan, bazıları ise başka ülke vatandaşları ile evlilik yaparak ya da başka ülkelere taşınarak devşirme sporcu olmaktan yarar sağlamaya çalışmaktadırlar. Ülkeler ise uluslararası şampiyonalarda veya Olimpiyat Oyunları'nda daha fazla başarı kazanmak veya madalya sayılarını artırmak için sporcu devşirmektedirler. Bir başka deyişle, yetenekli ve başarılı sporcuları kendi ülke vatandaşlığına geçirerek, başarıya çok çabuk ulaşmak birincil hedefleridir (Shachar, 2011). Çünkü ülkelerin kendi sporcularını yetiştirmesi zaman almaktadır (Shachar, 2011). Bazı ülkeler coğrafik koşullarından dolayı sporcu devşirmektedirler (Sheinin, 2014). Örneğin Afrika ve Tropik ada ülkelerine hiç bir zaman kar yağmadığından dolayı kış olimpiyatlarına katılabilmek için sporcu devşirme yoluna gitmektedirler.

Devşirme Sporcu Kural ve Yönetmelikleri

Sporcuların devşirilmesi veya yarışmalarda ülkeleri temsil edecek sporcular ile ilgili takip edilmesi gereken kural ve yönetmelikler bulunmaktadır. Başka bir ülkenin vatandaşlığına geçmek için uygulanan kanunlar her ülkede farklılıklar gösterse de, dünya çapında organize edilen yarışmalarda uyulması gereken yönetmelikler her ülke için aynıdır. Aşağıda belli başlı uluslararası organizasyonların sporcu devşirmesi ile ilgili yönetmelikleri verilmektedir.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi Yönetmeliği

Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin "Olympic Charter" da yayımladığı kural 41'de yarışmacıların millîliği ile ilgili dört ana hüküm belirtilmektedir (International Olympic Committee, 2015). Bunlar;

- 1) İki veya daha fazla ülke vatandaşlığına sahip bir sporcu sadece bir ülkeyi seçerek o ülke için yarışabilir. Ancak, olimpiyat, kıtalar veya bölgesel şampiyona veya oyunlarda bir ülkeyi temsil ettikten sonra, sporcu başka bir ülke vatandaşlığına geçerse veya vatandaşlığını değiştirirse, 2. maddeki şartları yerine getirmedeği sürece başka bir ülkeyi temsil edemez.

- 2) Olimpiyatlarda, uluslararası federasyonların tanıdığı kıtalar ve bölgesel şampiyonalarda veya oyunlarda, bir ülkeyi temsil eden sporcu, başka bir ülke vatandaşlığına geçtiğinde, geçtiği ülkeyi Olimpiyat Oyunları'nda temsil edebilmesi için, önceki ülkeyi temsil ettiği oyunların, şampiyonaların üzerinden en az üç yıllık bir sürenin geçmesi gerekmektedir. Ancak bu süre Ulusal Olimpik Komite (NOCs) veya Uluslararası Federasyonların (IF) onayı ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi Yönetim Kurulu kararı ile bireyler için duruma göre (each case) azaltılabilir veya iptal edilebilir.
- 3) Eğer bir eyalet, il ya da deniz aşırı bir bölge, bir ülke veya koloni bağımsızlık ilan ederse yada başka bir ülkeye katılır veya birleşirse veya o ülkenin yeni Ulusal Olimpiyat Komitesi Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınırsa, bir sporcu ait olduğu ülkeyi temsil edebilir. Fakat, sporcu tercih ederse, temsil edeceği ülkede yeni bir Ulusal Olimpiyat Komitesi varsa seçebilir ve bu seçim bir kereye mahsus yapılabilir.
- 4) Bunların ötesinde, Olimpiyat Oyunları'nda oynamaya hak kazanmış bir sporcu, ister kendi ülkesinden başka bir ülkeyi temsil etsin veya başka bir ülkeyi temsil etmeyi tercih etsin, Uluslararası Olimpiyat Komitesi genel veya bireysel olarak millîlik, vatandaşlık, ikamet gibi konularda her türlü kararı almaya yetkilidir.

Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği Yönetmeliği

Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği'nin 2016-2017 uluslararası yarışma kuralları'na (kural 5) göre; a) hiç bir uluslararası yarışmaya katılmayan ve başka bir ülke vatandaşlığına geçen bir sporcu 1 yıldan önce diğer ülke adına uluslararası yarışmalara katılamaz. Ancak bu bir yıllık süre iptal edilebilir veya bu sürede indirim gidilebilir, b) daha önce yarışmalara katılan ve başka ülke vatandaşlığına geçen bir sporcunun geçtiği ülkeyi temsil edebilmesi için en az 3 yıllık bir sürenin geçmesi gerekir, ancak bu 3 yıllık zaman dilimi iptal edilebilir veya bu sürede indirim

gidilebilir (Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği Komite kararına göre). Çifte vatandaşlık kuralları ise Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nin kuralları ile aynı şekilde belirlenmiştir.

Takım Sporları Yönetmelikleri

Takım sporlarında özellikle futbol ve basketbol branşlarında başka bir ülke adına yarışmanın kuralları ise daha katı durumdadır. Uluslararası Futbol Federasyonu'na (FIFA) ve Uluslararası Basketbol Federasyonu'na (FIBA) göre, eğer bir sporcu elit düzeyde resmi maçta bir ülke adına yarıştıysa, kesinlikle başka bir ülke adına yarışmamaktadır (FIBA, 2017; FIFA, 2015). Bu kurala İngilizce de "play-stay" denilmektedir.

Türk Vatandaşlığı Kanununun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik

Türkiye uluslararası organizasyonlarda yukarıda belirtilen sporcu devşirmesi kurallarını takip etmekle beraber, Türk vatandaşlığına geçmek ile ilgili kendi ülke kurallarını da bu sporculara uygulamaktadır. Türk vatandaşlığına geçme ile ilgili kurallar 6 Nisan 2010 tarihli, 27544 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Türk vatandaşlığı kanununun uygulanmasına ilişkin" yönetmeliğine göre (Karar Sayısı : 2010/139) yapılmaktadır (Resmi Gazete, 2010). Yabancı uyruklu kişiler Madde 15'teki şartları yerine getirdikleri takdirde Türk Vatandaşlığını kazanabilmektedirler. Bu şartlar vatandaşlığına başvuracak olan kişilerin ergin olmalarını, Türkiye'de kesintisiz beş yıl ikamet etmesini, ve Türkçe konuşabilmelerini belirtmektedirler. Ancak Emre Mor (Futbol) veya Ramazan Şahin (Güreş) gibi bazı devşirilmiş sporcular Türkçe bilmedikleri için eleştirilerin hedefi olabilmektedir.

Ülkeler, sporcu devşirilmesini hızlandırabilmek için özel kanunları veya yönetmelikleri, önemli organizasyonlardan hemen önce yürürlüğe koyabilmektedirler. Örneğin, 2006 Kış Olimpiyatları'ndan hemen önce ABD Başkanı politik bir manevra ile üstün yetenekli yabancı uyruklu sporcuların vatandaşlığına geçmesine izin verecek bir kanun çıkarmıştır ve bu kanun ile bir Rus, diğeri Kanada'lı iki buz pateni spor-

cusunu ABD Olimpiyat Oyunları kafilesine hızlıca dahil etmiştir (Mihoces, 2006; Shachar, 2011). Buna benzer olarak, Naim Süleymanoğlu'nun devşirildiği dönemde bir an evvel Türkiye adına yarışması için Bulgaristan Hükümeti ile anlaşma yoluna gidilmiştir.

Dünya Ülkelerinde ve Türkiye'de Tarihsel Süreçte Devşirme Sporcuların Yeri ve Önemi

Dünya

Dünya'da devşirme sporcu örneklerine ülkemizde olduğu gibi sıkça rastlanılmaktadır. Aşağıda, farklı ülkelerden devşirme sporcu örnekleri verilmektedir.

Wilson ve Lehren (2008) yıldız devşirme sporcuların 2000 yılından itibaren ABD vatandaşlığına geçmesinin ve Olimpiyat Oyunları'nda madalya kazandırmalarının artan bir trend olduğunu belirtmektedir ve 1992 yılından itibaren 50 kadar sporcunun (daha önce uluslararası yarışmalarda kendi ülkelerini temsil etmiş) devşirme sporcunun ABD vatandaşlığına geçerek olimpiyatlarda 8 madalya kazandırdığı belirtilmektedir (Wilson ve Lehren, 2008). Ayrıca, 2006 Kış Olimpiyatlarında iki buz patenci ABD'yi temsil etmesi için devşirilmiştir (Mihoces, 2006; Shachar, 2011). 2008 Pekin Olimpiyatları'nda da 9 yeni ABD vatandaşı 600 kişilik ekipte bulunmaktadır ve bu ekipte uzun koşucu Bernard Lagat 'ta bulunmaktadır. Bernard Lagat, 2000 ve 2004 yıllarında yapılan Olimpiyat Oyunları'nda Kenya için yarışmıştır (Wilson ve Lehren, 2008).

Birleşik Krallık ise 2012 Londra Olimpiyatlarına bazı spor branşlarında devşirme sporcular ile katılmıştır (Bigg, 2012). Örneğin 2004 olimpiyatlarında Sudan için yarışan üç adım atlama sporcusu Yamile Aldama (Kübalı), Alman doğumlu bisikletçi Philip Hindes, ve ABD'li 400 m koşucusu Michael Bingham ve Shana Cox ve 100 metre engelli koşucusu Tiffany Porter İngiltere adına yarışmıştır. Buna ek olarak, Londra Olimpiyat Oyunları'nda Azerbaycan'ı temsil eden 50'den fazla devşirme sporcu olduğu bilinmektedir (Bigg, 2012).

2000 yılında Katar Bulgaristan Halter takımının tüm oyuncularını devşirmiştir ve 2003 yılında da 2 tane uzun mesafe koşucusunu kendi ülke vatandaşlığına geçirmiştir. 2004 yılında gerçekleştirilen Yaz Olimpiyat Oyunları'nda Yunanistan'ın beyzbol takımının tüm oyuncuları ABD'den devşirilmiş sporculardır. 2008 yılında beş Rus tenisçi Kazakistan vatandaşı olmuştur (Bigg, 2012). 2014 Kış Olimpiyatları'n da (Sochi), Meksika, Rusya ve Tayland'ın sporcu kabilelerinde devşirme sporcular bulunmaktadır (Kozłowska ve Traywick, 2014a).

Otuz sporcu ile 2016 Rio de Janeiro Olimpiyat Oyunları'na katılan Bahreyn'de sadece 4 sporcu Bahreyn'lidir (Litke, 2016). Bahreyn'in atletizm takımında Etyopya, Kenya, Nijerya, Jamaika ve Fas'dan devşirilmiş sporcular bulunurken, halterde bir sporcu Rusya'dan devşirilmiştir (Besnier ve Brownell, 2016).

Azerbaycan ise 2016 Rio de Janeiro Olimpiyat Oyunları'na 56 sporcu ile katılmıştır ve bu sporcuların % 60'ı vatandaşlık değiştirmiş sporculardır. Azerbaycan Milli takımında bulunan 14 kadın atletten 7'si Ukrayna, 2'si Belarus, 2'si Bulgaristan ve diğerleri Slovenya, Etyopya, Kenya, Küba, Kazakistan ve Gürcistan'dan devşirilmiştir (Gabman, 2016). Katar'ın 39'un sporcusunun 23'ü farklı ülkeler de doğmuştur. Amerika Birleşik Devletleri aynı oyuna 554 sporcu ile katılmıştır ve takımın %8'i (46 sporcu) farklı ülkelerde doğmuştur (Litke, 2016). 2016 Olimpiyat Oyunları'nda Çinli 140 bireysel masa tenişi yarışırken, bunlardan 27 tanesi başka ülkeleri temsil etmiştir (Besnier ve Brownell, 2016).

Türkiye

Türkiye'de devşirme sporcu denilince akla ilk gelen isim Naim Süleymanoğlu'dur. Naim Süleymanoğlu 1980li yıllarda kendi ülkesine adına yarıştığı bir çok şampiyonada büyük başarılar elde etmiştir. Bulgaristan'da o dönemlerde Türk isimlerine karşı uygulanan bir takım yasaklardan dolayı 1986 yılında Avustralya'da düzenlenen

Dünya Halter Şampiyonası sırasında Türkiye'ye iltica etmiş ve dönemin başbakanı Turgut Özal'ın politik çabalarıyla iki ülke arasındaki olay çözümlenmiştir. Naim Süleymanoğlu 1988 yılından itibaren Türkiye adına yarışmaya başlamıştır. Olimpiyat Oyunları'nda ve Dünya Halter Şampiyonaları'nda Türkiye'ye bir çok madalya kazandırmıştır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2016a).

Türkiye'de devşirme sporcular eskiden bir iki branşta karşımıza çıkarken, günümüzde çok çeşitli branşlarda devşirme sporcuya rastlanılmaktadır. Atletizm, güreş, halter, futbol, okçuluk, masa tenisi ve yelken gibi branşlarda devşirilmiş sporcularımız vardır. Örneğin, Natalia Nasaridze (Gürcistan doğumlu) okçuluk branşında 1992 yılından beri Türkiye'yi temsil etmektedir. Elvan Abeylegesse (Kenya doğumlu) 1999 yılında Türkiye'ye getirilmiştir ve Türkiye adına atletizm branşında yarışmalara katılmıştır. Kenya doğumlu olan başka bir atlet olan Yasemin Can'ın genç yaşlarda Türkiye'ye getirildiği belirtilmektedir. Güreş branşında, Dağıstan doğumlu Ramazan Şahin 2006 yılında Türk vatandaşlığına geçirilmiştir. Futbolda yirmiden fazla sporcu geçmişte (örn. Kazım Kazım, Mehmet Aurelio vb.) Türk vatandaşlığına geçirilmiştir (Türkiye Futbol Federasyonu, 2017).

Genel olarak, T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın (2014) resmi web sitesinde vermiş olduğu bilgilere göre, Türkiye'deki lisanslı devşirme sporcu sayısının 6500 olduğu ve bu sporcuların 800'nün faal sporcu olduğu belirtilmektedir. Aynı zamanda Türkiye'nin devşirme sporcu sistemini etkili kullanan 14 ülkeden biri olduğu belirtilmektedir. T.C. Kalkınma Bakanlığı 10. Kalkınma planı (2014-2018), Spor Özel ihtisas Komisyonu'nun 2014 yılında yayımladığı rapora göre, Türkiye'de devşirme sporcu uygulaması ağırlıklı olarak son 20 yıldır gerçekleştiği ve Türkiye'nin bu sayede farklı spor branşlarında uluslararası platformda kendini gösterdiği vurgulanmaktadır (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014).

Dünya Ülkelerinde ve Türkiye'de Devşirme Sporcuların Olimpiyatlara Etkisi

Dünya

Bir çok ülkenin sporcu devşirdiği bilinmekle beraber, devşirilen sporcuların Olimpiyat Oyunları'na olan etkisi fazla bilinmemektedir. Aşağıda Olimpiyat Oyunları'nda başarı göstermiş devşirme sporcu örnekleri verilmektedir.

2000 yılında Katar Bulgaristan Halter takımının tümünü kendi ülke vatandaşı yapmıştır, ancak sadece bir sporcu Sydney Olimpiyat Oyunları'nda bronz madalya kazanmıştır (Kozłowska ve Traywick, 2014b). 2014 Kış Olimpiyat Oyunları'nda Güney Koreli sürat patencisi Victor An Rusya adına 3 altın ve 1 bronz madalya kazanmıştır (Joondeph, 2014). ABD'li snowboard sporcusu Vic Wild Rusya adına yarıştığı 2014 Kış olimpiyatlarında iki altın madalya kazanmıştır (Joondeph, 2014). Bahreyn ise ilk altın madalyayı 2016 Rio olimpiyatlarında Ruth Jebet (Kenya'dan devşirilmiştir) sayesinde atletizmde (3000 m engelli branşında) almıştır. Bu örnekler belki biraz daha artırılabilir, ancak konu ile ilgili örnekler araştırıldığında çok fazla bilgiye ulaşılamamaktadır.

Olimpiyat Oyunları'nda devşirme sporcuların kazanmış oldukları başarıların ülkelerin başarı durumlarına az da olsa katkı yaptığı görülmektedir. Fakat, Olimpiyat Oyunları'nda asıl meselenin devşirme sporcu sayısı değil de, Olimpiyatlar'a gönderilen sporcu sayısının önemli olduğu görülmektedir. Çünkü, Olimpiyatlar'a giden sporcu sayısı yüksek olursa, madalya kazanma şansında yükseldiği bilinen bir gerçektir (King, 2016).

Son 3 yaz Olimpiyat Oyunları'nda madalya kazanan 20 ülkenin istatistikleri incelendiği zaman ülke takımların ortalama sporcu sayıları ve ortalama kazanılan madalya sayısının şu şekilde olduğu gözlemlenmektedir; ABD 554/104.7, Çin 480.7/83.7, Rusya 453/80.7, Ukrayna 370.3/47.3, Almanya 444.7/44.7, Avustralya 441.7/44.3, Fransa 323.3/36, Japonya 318.7/33.3, Güney Kore 259.7/29.7, İtal-

ya 331/29, Ukrayna 243.3/22.7, Küba 136.7/22, Netherlands 213/19.3, İspanya 294.7/18.3, Kanada 290.3/16.3, Macaristan 182.3/15, Belarus 165.7/14.3, Brezilya 260.7/14, Romanya 104.3/12, ve Kazakistan 120/11.3 (King, 2016).

Türkiye

Türkiye Cumhuriyeti'nin Olimpiyat Oyunları'ndaki macerası, 1924 yılında Paris'de gerçekleştirilen oyunlara katılarak başlamıştır (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Belgesel Yayınları, 1997). İlk madalyayı ise 1936 yılında Berlin'de gerçekleştirilen oyunlarda elde edilmiştir. Olimpiyat Oyunları'nda Türkiye'yi temsil eden devşirme sporculara ilk olarak 1984 yılında yapılan Los Angeles Olimpiyat Oyunları'nda, Yelken branşında rastlanılmaktadır. Daha sonra yapılan Olimpiyat Oyunları'na gönderilen sporcu sayısı ve devşirme sporcu sayısında artış gözlemlenmektedir. Özellikle, 2016 Rio Olimpiyat Oyunları'nda rekor sayıda devşirilmiş sporcu vardır. Türk kafilesinin neredeyse üçte biri devşirilmiş sporcudur. Bu sporcular 17 ülkeden devşirilmiş ve dokuz branşta (atletizm, basketbol, boks, güreş, halter, judo, kano, masa tenisi ve yüzme) ülkemizi temsil etmişlerdir.

Aşağıdaki Tablo 1'de Türkiye'nin Olimpiyat Oyunları'na gönderdiği sporcu ve devşirme sporcu sayıları verilmektedir (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2016b).

1984 yılından itibaren Olimpiyatlar da Türkiye'yi temsil eden devşirme sporcu sayısının toplam 75 olduğu ve bunlardan sadece 7'sinin Olimpiyatlar da Türkiye'ye madalya kazandırdığı görülmektedir. Türkiye'ye Olimpiyat Oyunları'nda madalya kazandıran devşirme sporcular ve branşları şu şekildedir: Adem Bereket-Güreş, Ramazan Şahin-Güreş, Daniyar İsmayilov-Halter, Elvan Abeylegesse-Atletizm, Malik Beyleroğlu-Boks, Naim Süleymanoğlu-Halter, ve Yasmani Copello Escobar-Atletizm.

Tablo 2'de Türkiye'nin katıldığı Olimpiyat Oyunları'nda kazandığı madalyalar, branşlar ve devşirme sporcuların kazandırdığı madalya sayıları verilmektedir.

Tablo 1. Türkiye'nin Olimpiyat Oyunları'na gönderdiği sporcu ve devşirme sporcu sayıları

Olimpiyat Oyunları Yılı	Kaç Branşta Sporcu Yolladığı	Sporcu Sayıları	Devşirme Sporcu Sayısı
2016	21	103	29 (Boks 1, Basketbol 1, Güreş 1, Halter 1, Judo 2, Kano 1, Masa Tenisi 2, Yüzme 2, Atletizm 18)
2012	16	114	10 (Atletizm)
2008	12	68	12 (Atletizm 4, Boks 1, Masa Tenisi 2, Yüzme 4, Güreş 1)
2004	10	66	4 (Atletizm 3, Okçuluk 1)
2000	10	59	9 (Atletizm 1, Boks 5, Halter 1, Güreş 1 Okçuluk 1)
1996	9	54	6 (Boks 2, Halter 2, Judo 1, Okçuluk 1)
1992	10	47	3 (Halter2, Okçuluk 1)
1988	9	50	1 (Halter)
1984	9	48	1 (Yelken)

Tablo 2. Türkiye'nin Olimpiyat Oyunları'nda kazanmış olduğu madalyalar ve sayıları

Olimpiyat Yılı	Madalya Sayısı	Branş	Devşirme Sporcuların Kazandığı Madalyalar
1936 Berlin	1 Altın, 1 Bronz	Güreş	
1948 Londra	6 Altın, 4 Gümüş, 2 Bronz	Güreş, Atletizm (1B***)	
1952 Helsinki	2 Altın, 1 Bronz	Güreş	
1956 Melbourne	3 Altın, 2 Gümüş, 2 Bronz	Güreş	
1960 Roma	7 Altın, 2 Gümüş	Güreş	
1964 Tokyo	2 Altın, 3 Gümüş, 1 Bronz	Güreş	
1968 Meksiko	2 Altın	Güreş	
1972 Münih	1 Gümüş	Güreş	
1984 Los Angeles	3 Bronz	Boks (2), Güreş (1)	
1988 Seul	1 Altın, 1 Gümüş	Güreş (1G**), Halter (1A*)	Halter (1A)
1992 Barselona	2 Altın, 2 Gümüş, 2 Bronz	Halter (1A), Güreş, (1A, 2G, 1B), Judo (1B)	Halter (1A)
1996 Atlanta	4 Altın, 1 Gümüş, 1 Bronz	Halter (2A), Güreş (2A, 1B), Boks (1G)	Boks (1G), Halter (1A)
2000 Sydney	3 Altın, 2 Bronz	Judo (1A), Halter (1A), Güreş (1A, 1B), Taekwondo (1B)	Güreş (1B)
2004 Atina	3 Altın, 3 Gümüş, 5 Bronz	Halter (3A,2B), Boks (1G), Güreş (1G, 2B), Taekwondo (1G) , Atletizm (1B)	
2008 Pekin	1 Altın, 3 Gümüş, 3 Bronz	Güreş (1A, 1B), Taekwondo (1G, 1B), Boks (1B), Atletizm (2G)	Atletizm (2G), Güreş (1A)
2012 Londra	1 Altın, 2 Gümüş, 1 Bronz	Taekwondo (1A, 1G), Güreş (1B), Atletizm (1G)	
2016 Rio de Janerio	1 Altın, 3 Gümüş, 4 Bronz	Güreş (1A, 2G, 2B), Halter (1G), Taekwondo (1B), Atletizm (1B)	Atletizm (1B), Halter (1G)

Not: *A: Altın Madalya, ** G: Gümüş Madalya, B***: Bronz Madalya

TARTIŞMA

Ülkelerin sporcu devşirmesi başarı ve madalya yanında bazı soruları da beraberinde getirmektedir. Örneğin;

- Devşirme sporcular ile ülkelerin spor platformunda başarı sağlaması sürekli olabilir mi?
- Devşirme sporculara harcanan bütçeler ile verimlilikten bahsedilir mi?
- Ülkeleri sporcu devşirilmesine yönlendiren spor politikaları nelerdir?
- Ülke temsilinde devşirme sporcuların kuralı ne olmalıdır?

Bu sorular aşağıda genel olarak tartışılmış ve bunlarla ilgili bir takım önerilerde bulunulmuştur.

a) Devşirme sporcular ile ülkelerin spor platformunda başarı sağlaması sürekli olabilir mi?

Kısa zamanda devşirme sporcular ile başarı kazanılacağı düşünülse de, devşirme sporcuların ülkelere kazandırdığı başarı kısa vadeli olabilmektedir. Ancak, bazı devşirme sporcular ise örnek model olarak yarıştığı spor dalında ülkelere önemli katkılar sağlayabilmektedir. Örneğin, Naim Süleymanoğlu'nun Olimpiyat Oyunları ve Dünya Şampiyonaları'ndaki başarısı ülkede halter sporuyla ilgilenen sporculara örnek teşkil etmiş ve bu alana bir ivme kazandırmıştır. Bu branşta farklı sporcular ile uzun soluklu başarılar elde edilmiştir. Halil Mutlu buna iyi bir örnektir. Halil Mutlu'nun 1993-2005 yılları arasında üç Olimpiyat Şampiyonluğu, beş Dünya Şampiyonluğu ve 9 Avrupa Şampiyonluğu bulunmaktadır (Türkiye Halter Federasyonu, 2016).

Ancak her devşirme sporcu bu gücü kullanamamaktadır. İyi örnekler olmakla beraber sadece sporcu başarısında kalan ve sporcunun müsabıklığı bittiğinde, başarının da sonlandığı görülen örnekler mevcuttur. Örneğin, Atletizm branşında uzun koşucu Elvan Abeylegesse, Olimpiyat Oyunları'nda iki madalya elde ettiği halde, bu sporcunun atletizm branşında bir ivmelenme yaratmadığı ve bu branşta (uzun mesafe koşularında) sporcu yetişmesine öncülük olmadığı söylenebilir.

Devşirme sporcuların uzun vadede ülkelere başarı getirmesi için, temsil etikleri ülkelerdeki gelecek nesillere rol model olmaları, yeni yetişen gençleri spora teşvik etmeleri ve yarıştığı spor dalının gelişmesini sağlamak için çaba sarfetmeleri gerekmektedir. Bunların yapılabilmesi içinde halkla ilişkiler alanının etkili kullanılarak devşirme sporcuların spora katkı sağlaması yönünden bir fırsata çevrilmesi gerekmektedir. Kısaca, bu konuların ayrıntılı bir şekilde araştırılması ve devşirme sporcuların ülkelere kazandırdıkları ve kaybettirdiklerinin açıkça ortaya konulması ve uzun vadede spora nasıl katkı sağlayabileceklerinin araştırılması gerekmektedir.

b) Devşirme sporculara harcanan bütçeler ile verimlilikten bahsedilir mi?

Sporcu devşirilmesi ile ilgili diğer bir konuda sporculara harcanan bütçelerdir. Çünkü, devşirme sporcular için harcanan bütçeler azımsanmayacak kadar büyük rakamlardır. Örneğin, 2000 yılında Katar Bulgaristan Halter takımını bir milyon dolara satın almıştır (www.news.com). 2011 yılında Azerbaycan Bulgaristan'a 500 bin dolardan fazla bir ücret ödeyerek iki halterciyi (Boyanka Kostava ve Valentin Hristov) kendi milli takımına almıştır (Bigg, 2012). Ancak ulusal ve uluslararası alanyazında devşirme sporcular için harcanan bütçeler konusunda yeteri kadar bilgiye ulaşılamamaktadır. Bu bütçeler kamuoyu ile paylaşılsa, ekonomik açıdan artı ve eksileri, devşirme sporcuların başarı durumlarına göre değerlendirilerek, gerçekten bu bütçelere değer değmediği daha iyi araştırılabilir.

Bunun yanında, bu bütçeleri ülkeler kendi alt yapı ve tesisleşmeye ayırırsa, belki uzun dönemde kendi vatandaşı olan bir çok sporcu yetiştirebileceklerdir. Ülkeler uzun vadeli planlar yaparak spor kültürünü kendi ülkelerinde yaygınlaştırmalıdır. Ancak bu şekilde spor kültürü yaratılarak spor ekolleri oluşturulabilir. Örneğin, Rusya, ABD, Küba, ve Çin Halk Cumhuriyeti gibi ülkeler farklı spor branşlarında birçok başarılı sporcular yetiştirdikleri için hem uzun vadede spor platformunda başarı elde etmektedirler, hem de bu branşlarda sporcu ihraç eden

yani başka ülkelere sporcu devşiren ülke konumundadırlar.

2012 Londra Olimpiyat Oyunları değerlendirme toplantısı raporunda da bu önerileri destekler nitelikteki vurgu şu şekildedir: Türkiye'nin sporun gelişimi için ayırdığı kaynakları yabancı sporculara değil, kendi sporcularına harcamasının uzun dönemde daha etkili olacağıdır (Spor Bilimleri Derneği, 2012). Buna ek olarak 10. Kalkınma Planında, sporcu devşirme uygulamasının abartılmaması gerektiği ve Türkiye doğumlu sporcu yetiştirilmesinin uzun dönemde daha etkili olacağı belirtilmektedir (T. C. Kalkınma Bakanlığı, 2014).

Spor alanında alt yapı, tesisleşme, yatırım konusunun desteklenmesi ve Olimpiyat Oyunları'nda başarılı olabilmenin diğer bir yönünün de Olimpiyat Oyunları'nda "ev sahibi ülke olabilmek" olduğu belirtilmektedir. Ev sahibi ülkelerin kısa ve uzun zamanlı bu avantajdan yararlanarak, kendi sporcularının motivasyonu artırması ve spora yatırım için extra kaynaklar bulabilmesinin başarılı sporcular yetiştirilebilmesi için önemli bir fırsat olduğu vurgulanmaktadır. Ülkelerin Olimpiyat Oyunları'nda ev sahibi olabilmeleri için gerekli kriterleri yerine getirmesi ve konu ile ilgili ciddi bir hazırlığın yapılması bilinen bir gerçektir.

c) Ülkeleri sporcu devşirilmesine yönlendiren spor politikaları nelerdir?

Başarı odaklı ülke politikaları federasyon başkanlarını ve spor kulüplerini kısa sürede başarı kazanmak için devşirme sporcuya yönlendirmektedirler. Alt-yapıya yapılan yatırımları bu tür politikalar engellemektedir. Ayrıca her dalda aynı anda başarı elde etmek mümkün olmadığı için sporcu devşirmesine giden ülkelerin spor kültürü zarar görmektedir. Alt-yapılara önem verilerek uzun vadede ülkeler sporcu sayılarını artırabilir.

Türkiye'de ana spor branşlarından olan yüzme veya cimnastikte hiç bir madalyamız bulunmamaktadır. Bu branşlarda sporcu devşirilmesi de konuya çözüm değildir. Sporcu azlığı Olimpiyat Oyunları'nda ev sahibi ülke olmayı da en-

gellemektedir. Bu branşlarda özellikle alt yapılara önem verilerek sayıca fazla sporcu yetiştirilmesi gerekmektedir.

Konu ile ilgili bir öneri de Otomendi ve Doncel (2014) tarafından belirtilmiştir ve bu öneri ülkelere örnek model olabilir. Bu araştırmacılar, ülkelerin başarılı sporcuları daha iyi yetiştirebilmesi için genç sporcularını yurtdışına göndererek en iyi merkezlerde kendi becerilerini geliştirmesinin sağlanmasını ve böylece Olimpiyat Oyunları'na veya Avrupa şampiyonları gibi önemli yarışmalara daha iyi hazırlanabileceğini belirtmektedirler. Buna paralel olarak, ülkelerin farklı branşlarda başarı göstermesi için, tesisleşmeye önem vererek başarılı sporcular yetiştirmesi başka bir yol olarak karşımıza çıkmaktadır. Aynı zamanda antrenör eğitime gerekli önemin de verilmesi gerekmektedir. 2016 Olimpiyat Oyunları'na katılan ülkemizin devşirme sporcularının çoğunun antrenörünün yabancı uyruklu olduğu bilinmektedir. Örneğin atletizm branşında 6 antrenör, yelken branşında 3 antrenör, yüzme, eskrim, boks ve kanoda 1 antrenör yabancı uyrukludur (Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, 2016). Uluslararası ve ulusal antrenör eğitim modelleri incelenerek, ülkemizin ihtiyaçları doğrultusunda antrenör eğitimlerine daha fazla önem verilmelidir.

Yetenek seçimi ülkelerin kendi modellerini üretmesi için düşünülmesi gereken diğer bir konudur. Başarılı antrenörlerin alt yapı takımlarında sorumluluk alarak, yetenek seçimine önem vermesi gerekmektedir. Alt yapı antrenörlerin yetiştirilmesi ülkelerin uzun vadede spor alanında yatırım yapıp kazanması için önemli bir fırsattır. Bu konuda Jupp Derwall örnek verilebilir. Türkiye'de futbol antrenörlerinin gelişimine katkı sağlamış ve Türk futbolunu teknik ve taktik açıdan geliştirdiği bilinmektedir.

d) Ülke temsillerinde devşirme sporcuların kuralı ne olmalıdır?

Sporcu devşirilmesinin kötüye kullanımın engellenmesi ve sporda haksızlığa neden olmayacak şekilde daha açık ve uygulanabilir kuralların getirilmesi önem taşımaktadır. Sporcu devşirilmesi

yönetmeliklerinde esnekliğin bulunması, spor endüstrisinde sporcu devşirilmesini kolaylaştırarak, bu transferleri artırmaktadır. Buda ülkelerin tanıtımlarına zarar vermektedir. Örneğin, Oxana Chusovitina adlı cimnastikçi Olimpiyat Oyunları'nda üç farklı ülke adına yarışabilmiştir: Sovyetler Birliği'ni 1992 yılında, Özbekistan'ı 1996, 2000 ve 2004 yıllarında, Almanya'yı 2008 yıllarında temsil etmiştir (Balmer ve Sarkar, 2008).

Etik ve ülkelere sorumluluk yükleyici devşirme kurallara belirli bir standardın getirilmesi gerekmektedir. Örneğin; Shachar (2011) FIFA'nın uyguladığı play-stay kuralının bireysel sporculara uygulanmasının çok katı olabileceğini ve sporcunun kariyerini bitirebileceğini, bunun nedeni olarak bireysel sporcuların sadece Olimpiyat Oyunları gibi uluslararası yarışmalara hazırlandığını ve FIFA'daki gibi lig sistemi veya sporcunun ticaretinin bireysel sporlarda çok da olmadığını vurgulamaktadır. Bundan dolayı Shachar (2011) "Kazananları Toplama: Olimpiyat Vatandaşı ve Yetenek Seçimi İçin Evrensel Yarış" adlı makalesinde anında vatandaşlığa geçmenin önünü kapamak ve daha adil Olimpiyat Oyunları için aşağıdaki önerileri sıralamaktadır:

- Uluslararası Olimpiyat Komitesi vatandaşlığına geçen sporcuların zorunlu 12 ay o ülkede ikamet etmesi gerektiği kuralını (yada standardını) getirebilir,
- Olimpiyat Oyunları'ndaki kota sisteminin biraz daha esnek hale getirilmesi iyi sporcuların kota dışı kalmasını engelleyebilir. Örneğin başarı tabanlı seçim sistemleri, ulusal olmayan seçim mekanizmaları veya joker sistemi (wild cards) getirilerek başarılı sporcuların olimpiyatlara gidebilmesinin önü açılabilir.

Konu ile ilgili başka bir öneri de millî takımlardaki devşirme sporcusu sayısına her branş için bir limit getirilmesidir (Litke, 2016). Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne bir çok kişinin öner-

diği çözüm ise devşirme sporcunun Olimpiyat Oyunları'nda yasaklanarak sadece o ülke vatandaşlarının yada çifte vatandaş olan sporcuların ülkeler adına yarışmasıdır (Mills, 2016).

SONUÇ

Bu çalışmada devşirme sporcular ile ilgili ulusal ve uluslararası alanyazında verilere ulaşılmıştır ve bu veriler ışığında konu incelenmiştir. Dünya'da ve Türkiye'de devşirme sporcular ile ilgili bilimsel verilerin kısıtlılığından dolayı devşirme sporcular ile ilgili daha fazla araştırmaya ve bilgiye ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Özellikle, gelecekte sporcusu devşirilmesinin daha sağlıklı, adaletli ve uygun yapılabilmesi için bilimsel çalışmaların artırılması ve bilimsel verilerin ışığında doğru politikaların oluşturulması gerekmektedir. Buna ek olarak, sporcusu devşirilmesinin ülkelere yapacağı katkıların uzun dönemli olması göz önünde bulundurulmalıdır. Aksi takdirde devşirilmiş sporcuların başarı sağlamanın sürekliliği olmamaktadır.

Türkiye'deki devşirme sporcusu sayısındaki artış ve nedenleri sorgulandığı zaman spor kültürünün olmaması, alt yapı eksikliklerinden dolayı sporcusu ve antrenör yetiştirememesi, uluslararası yarışmalardaki başarısızlıklar, ya da sürekli değişen eğitim sistemi ve spor politikaları gibi nedenler düşünülebilir. Bundan dolayı; sadece devşirme sporculara bağlı başarı getirecek politikalar oluşturulmasının yanlış olduğu, alt yapıya önem verilerek kendi sporcularımızın yetiştirilmesi için eylem planlarının oluşturulması ve spor kültürünün yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Yazışma Adresi (Corresponding Address):

*Yrd. Doç. Dr. Irmak Hürmeriç Altunsöz
Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Beden Eğitimi
ve Spor Bölümü*

E-posta: hurmeric@metu.edu.tr

Telefon No: 0312 210 40 21

Faks No: 0312 210 79 68

KAYNAKLAR

1. **Balmer C, Sarkar P.** (2008). Factbox: Athletes who have swapped passports. *Reuters*. 27 Haziran 2016, <http://www.reuters.com/article/us-olympics-nationality-idUSPEK4685220080808>.
2. **Besnier N, Brownell S.** (2016). Your Olympic Team May Be an Illusion. *SAPIENS*. 4 Ağustos 2016, <http://www.sapiens.org/culture/olympics-brawn-drain/>.
3. **Bloom B.** (2016). Seven Kenyans, two Jamaicans and a Cuban competing for Turkey-this is a disgraceful farce. *The Telegraph*. 7 Temmuz 2016, <http://www.telegraph.co.uk/athletics/2016/07/07/seven-kenyans-two-jamaicans-and-a-cuban-competing-for-turkey--t/>.
4. **Bigg C.** (2012). Athletes Switching Nationalities In Spotlight At London Olympics. 15 Temmuz 2012, *Radio Free Europe Radio Liberty*. <http://www.rferl.org/a/athletes-switching-nationalities-in-spotlight-at-london-olympics/24645792.html>.
5. **FIBA.** (2017). *Book 3: Internal regulations*. 15 Haziran 2017, <http://www.fiba.com/internal-regulations/book3/players-and-officials.pdf>.
6. **FIFA.** (2015). *FIFASTATUTES*. 15 Haziran 2017, http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/generi c/02/58/14/48/2015fifastatutesen_neutral.pdf.
7. **Gabman J.** (2016). Olympic outsourcing: foreign born athletes made for more than 60% of Azerbaijan's Rio delegation. *Meydan Tv*. 23 Ağustos 2016, <https://www.meydan.tv/en/site/culture/16889/>.
8. **Harris R.** (2016). IAAF explores tightening rules on athletes changing nations. *The Big Story-Associated Press*. 15 Ağustos 2016, <http://bigstory.ap.org/article/820054b634d1496dbbd9a57e44105b26/iaaf-explores-tightening-rules-athletes-changing-nations>.
9. **Holmes M, Storey D.** (2011). Transferring national allegiance: cultural affinity or flag of convenience?. *Sport in Society*, 14(2), 253-271.
10. **International Olympic Committee.** (2015). *Olympic Charter*. 12 Haziran 2016, https://stillmed.olympic.org/Documents/olympic_charter_en.pdf.
11. **Joondeph B.** (2014). The Olympic medal count and competition for world-class talent. *The Daily Caller*. 24 Şubat 2014, <http://dailycaller.com/2014/02/24/the-olympic-medal-count-and-global-competititon/>.
12. **Karen D, Washington RE.** (2015). *Sociological Perspectives on Sport: The Games Outside The Games*. New York: Routledge.
13. **King LR.** (2016). Do countries win more Olympics medals if they send more athletes? *The Star*. 9 Ağustos 2016, <https://www.thestar.com/sports/olympics/2016/08/09/do-countries-win-more-olympics-medals-if-they-send-more-athletes.html>.
14. **Kozłowska H, Traywick AC.** (2014a). In the Olympics, the country you represent could be meaningless. *The News-Herald Sports*. 2 Haziran 2014, <http://www.news-herald.com/article/HR/20140206/NEWS/140209426>.
15. **Kozłowska H, Traywick AC.** (2014b). Carpetbagging the Olympics. *Foreignpolicy.com*. 4 Şubat 2014, <http://foreignpolicy.com/2014/02/04/carpetbagging-the-olympics>.
16. **Litke J.** (2016). Some Olympic athletes find grass is greener far from home. *The Big Story-Associated Press*. 16 Ağustos 2016, <http://bigstory.ap.org/article/c93c762d8392400fb6f82f4c6a10ee20/some-olympic-athletes-find-grass-greener-far-home>.
17. **Maquire J, Jarvie G, Mansfield L, Bradley J.** (2002). *Sports World: A sociological perspective*. Champaign, IL: Human Kinetics.
18. **Mihoces G.** (2006). Ice dancer belbin aces citizenship test. *USA Today*. 4 Ocak 2006, http://usatoday30.usatoday.com/sports/olympics/winter/2006-01-04-notes-belbin_x.htm.
19. **Mills A.** (2016). "Passport Swapping" In The Olympics. *FOX28*. 12 Ağustos 2016, <http://www.myfoxspokane.com/passport-swapping-in-the-olympics/>.
20. **Otamendi J, Doncel LM.** (2014). Medal shares in Winter Olympic Games by sport: socioeconomic analysis after Vancouver 2010. *Social Science Quarterly*, 95(2), 598-614.
21. **Resmi Gazete.** (2010). *Türk vatandaşlığı kanununun uygulanmasına ilişkin yönetmelik*. 6 Nisan 2010, <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/04/20100406-9.htm>.
22. **Sage GH.** (2010). *Globalizing Sport: How organizations, corporations, media, and politics are changing sport*. Boulder, CO: Paradigm Publishers.
23. **Shachar A.** (2011). Picking winners: Olympic citizenship and the global race for talent. *The Yale Law Journal*, 2088-2139.
24. **Sheinin D.** (2014). Commentary: 'Passport Olympians' play let's make a deal. *Journal Star*. 17 Şubat 2014, <http://www.pjstar.com/article/20140217/Sports/140219152>.
25. **Spor Bilimleri Derneği.** 2012. *2012 Londra Olimpiyat Oyunları değerlendirme toplantısı*. 29 Ağustos 2012, <http://www.sporbilimleri.hacettepe.edu.tr/index.php?lang=tr&pid=1444&action=4096>.
26. **T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı.** (2014). *Devşirme değil bu toprakların şampiyonları*. 6 Ekim 2014, <http://gsb.gov.tr/haberdetaylari/1/22444/Corporate.aspx>
27. **T.C. Kalkınma Bakanlığı.** (2014). *10. Kalkınma planı (2014-2018), Spor*. 10 Temmuz 2016, http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/zet%20htisas%20Komisyonu%20Raporlar/Attachments/228/Spor_%C3%B6ik.pdf.
28. **Türkiye Futbol Federasyonu.** (2017). *Futbol Bilgi Bankası*. 12 Haziran 2017, <http://www.tff.org/Default.aspx?pageID=130>.
29. **Türkiye Halter Federasyonu.** (2016). *Halil Mutlu*. 10 Temmuz 2016, <http://halter.gov.tr/halil-mutlu/>.
30. **Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi.** (2016a). *Olimpiyat Oyunları*. 29 Haziran 2016, <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari/1>.

31. **Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi.** (2016b). *Rio 2016 sporcularımız ve spor dalları*. 5 Haziran 2016, <http://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Olimpiyat-Oyunlari-Detay/120/>.
32. **Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Belgesel Yayınları.** (1997). *Olimpiyat oyunlarının 100 yılında Türkiye*. İstanbul: A&B Kitapçılık ve Dağıtım İtd.Şti.
33. **Wilson D, Lehen AW.** (2008). Swapping Passports in Pursuit of Olympic Medals. The New York Times. 15 Temmuz 2008, http://www.nytimes.com/2008/06/15/sports/olympics/15citizen.html?_r=0.